

Anàlisi 2021-2024

Assessorament tècnic a projectes de participació ciutadana

Oficina Tècnica de Participació per als Governos Locals
Àrea de Bon Govern, Assistència Local i Cohesió Territorial

Contingut

Introducció	3
Terminis i concessió	3
1. Anàlisi de les sol·licituds	4
Sol·licituds rebudes i estimades	4
2. Tipologia de projectes	7
3. Prestació del recurs i despesa realitzada.....	11
Prestació amb contractació externa.....	12
Valoració del recurs per part dels ens locals.....	12
Conclusions	13

Introducció

El recurs *Assessorament tècnic a projectes de participació ciutadana* té com a objectiu oferir suport als ens locals en el desenvolupament de projectes adreçats al foment de la participació ciutadana a través de processos de consulta, deliberació, decisió, implementació i avaluació sobre qualsevol assumpte de la seva competència. Els projectes poden preveure actuacions en les següents matèries:

Impuls de la participació online i incorporació de les TIC en processos de participació.

Pressupostos participatius.

Espai públic, planejament urbanístic i Agenda Urbana.

Innovació social i co-producció de polítiques públiques.

Foment de la col·laboració entre el teixit associatiu per a la producció de polítiques públiques.

Foment de la participació ciutadana per a la transformació de l'administració local.

Processos participatius impulsats per equipaments.

Avaluació de processos i espais de participació ciutadana.

Altres processos d'impuls de la participació (normativa, plans, processos sectorials).

En conjunt, amb el finançament econòmic, aquest recurs constitueix un dels pilars de l'acompanyament que es duu a terme als ens locals des de l'àmbit de participació ciutadana des de fa molts anys i és molt ben considerat tant pels equips tècnics com pels equips polítics locals.

Terminis i concessió

En els anys 2021 a 2022, el període de sol·licitud va ser de l'1 de febrer al 30 d'abril. En el cas de l'any 2023, donat que va ser un any electoral, el termini de sol·licituds es va obrir més tard, del 3 de juliol al 31 d'octubre, a l'espera de la definitiva composició dels equips de govern locals. Finalment en el cas de 2024, el període de sol·licitud d'aquest recurs ha estat del 28 de desembre de 2023 al 30 d'abril de 2024.

El procediment d'atorgament d'aquest recurs és la concessió directa amb concurrència.

1. Anàlisi de les sol·licituds

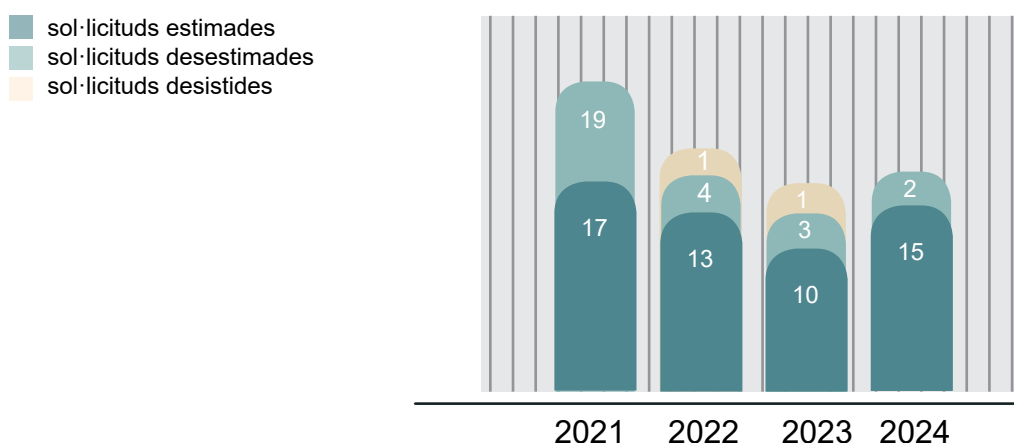
Per tal de valorar les sol·licituds rebudes s'han establert uns criteris que es valoren mitjançant una rúbrica i que s'informen als ens locals en les corresponents fitxes de sol·licitud anuals que es troben a la pàgina web del Catàleg de Serveis de la Diputació de Barcelona.

Aquesta rúbrica s'ha anat afinant en el transcurs d'aquests anys amb la voluntat de, per una banda, no deixar enrere els municipis petits, que per les seves característiques, com per exemple la manca de personal especialitzat, no acostumen a redactar formularis de sol·licitud molt elaborats i, per una altra, no perdre de vista projectes interessants o innovadors que, amb el nostre suport, poden dur-se a terme amb el màxim de garanties.

Així, a mode de resum, i com a punts comuns de les rúbriques utilitzades, s'han valorat aspectes com el grau de necessitat del nostre acompanyament, si existeix finançament per dur-lo a terme, els recursos tècnics de què disposa l'ens local, el grau de transversalitat interna, la necessitat d'impulsar el projecte, així com l'adequació d'aquest a la realitat del municipi, el seu nivell d'innovació o si contempla el treball en xarxa amb altres actors del territori. Durant aquests anys no hi ha hagut canvis respecte de la puntuació mínima que es necessita per tal de poder optar al recurs, que ha estat sempre de 60 punts.

A continuació s'analitzen les sol·licituds rebudes i estimades per part de l'anterior Secció de Participació Ciutadana del Servei d'Agenda 2030 i Participació i l'actual Oficina Tècnica de Participació per als Governos Locals, entre els anys 2021 i 2024.

Al llarg d'aquest període s'han rebut un total de 85 sol·licituds i se n'han estimat 55, és a dir un 64,7 % del total.

Gràfic 1. Sol·licituds de suport tècnic estimades, desestimades i desistides en nombre absolut entre els anys 2021 i 2024.

Sol·licituds rebudes i estimades

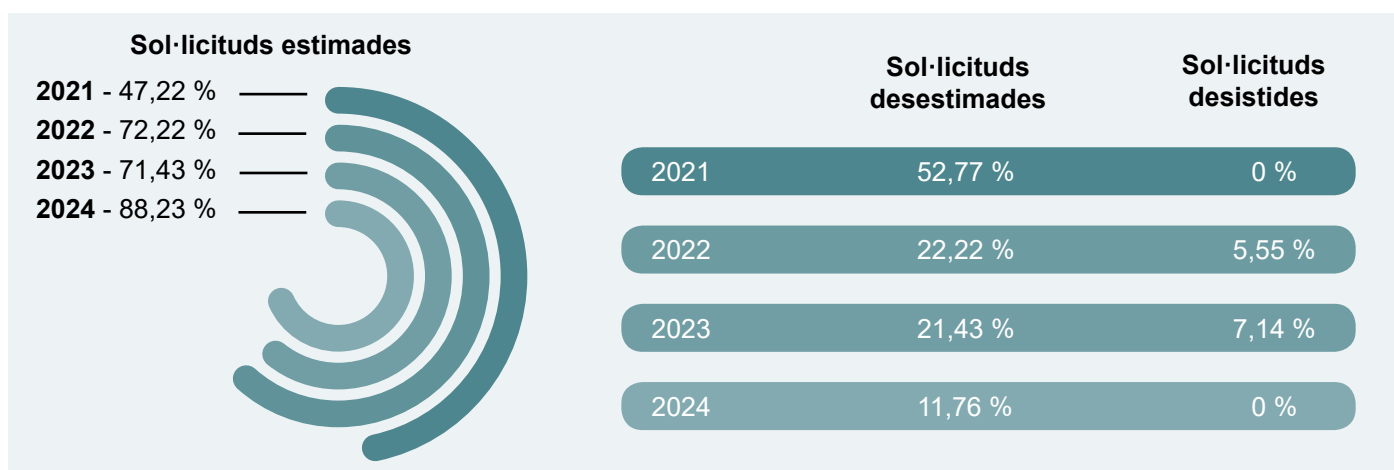
L'any 2021 es van rebre 36 sol·licituds (en l'històric del nostre àmbit la mitjana de sol·licituds rebudes en els últims 10 anys és de 32). En aquest cas, aquest número de sol·licituds el podríem considerar normal donat que es tracta d'un inici de mandat.

Del 2022 al 2024 hi ha una davallada de sol·licituds. Així el 2022, 2023 i 2024 es reben 18, 14 i 17

sol·licituds respectivament. Aquesta és una situació que es considera normal donat que 2022 i 2023 són anys més dedicats a l'execució i finalització de projectes que no pas a l'impuls de nous. També cal destacar que l'any 2023 és any electoral i, tot i que el període de sol·licituds s'obre un cop han passat les eleccions, aquesta és una etapa on encara s'estan configurant els nous equips de govern i, per tant, encara no està formalitzat el programa de govern ni s'han establert prioritats quant als projectes a impulsar. L'evolució de les sol·licituds respon, per tant, al cicle natural del mandat.

En el cas del recurs d'assessorament tècnic, la mitjana de desistiments o renúncies es troba en un 0,5 % (l'any 2021 no en va haver cap; l'any 2022, 1; l'any 2023, 1; i l'any 2024, 0).

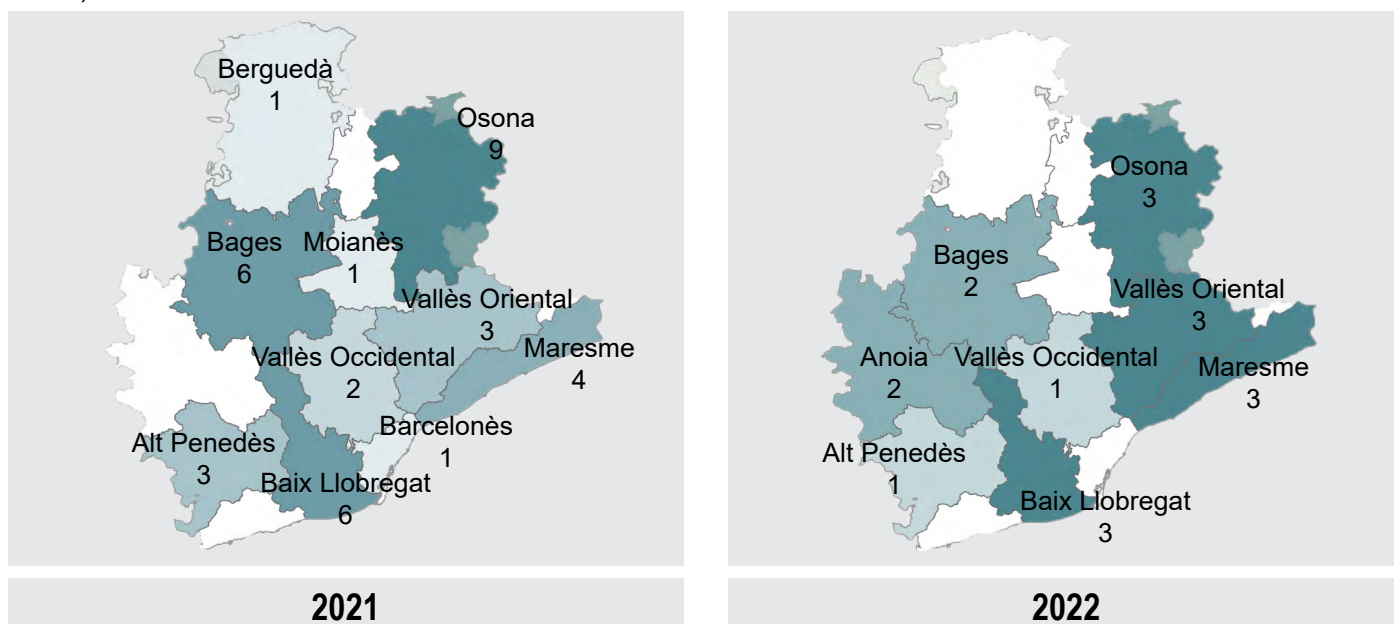
A continuació es presenten les dades dels percentatges de sol·licituds estimades, desestimades i desistides per al període 2021-2024.

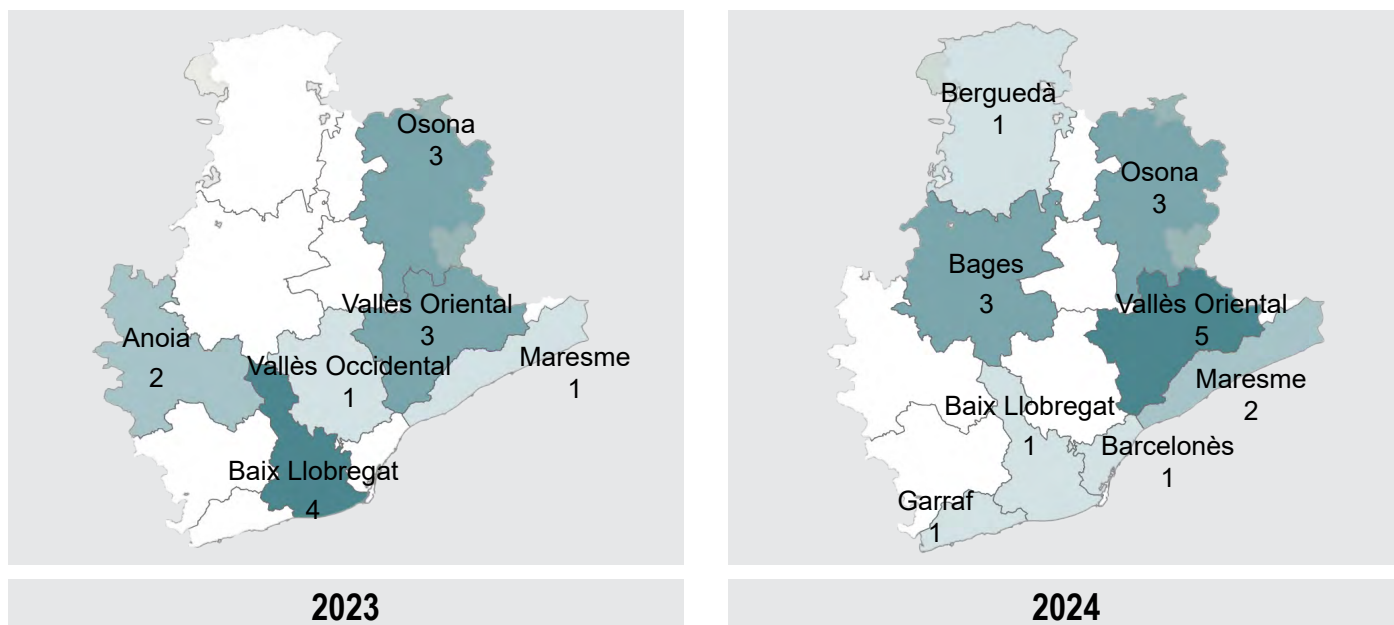

Gràfic 2. Percentatge de sol·licituds de suport tècnic estimades, desestimades i desistides durant els anys 2021-2024.

Distribució territorial

En aquest punt farem una revisió de quins són els ens locals i comarques que més sol·liciten el recurs. Cal destacar que l'anàlisi realitzat s'ha fet en base a municipis i no a ens locals, ja que les sol·licituds per part d'altres tipus d'ens locals diferents als ajuntaments (Entitats Municipals Descentralitzades, Consorcis, Consells Comarcals, etc.), són molt poques. Del total de les 85 sol·licituds realitzades durant el període 2021-2024, una, al 2021, fou una Entitat Municipal Descentralitzada i una, al 2022, una Mancomunitat.

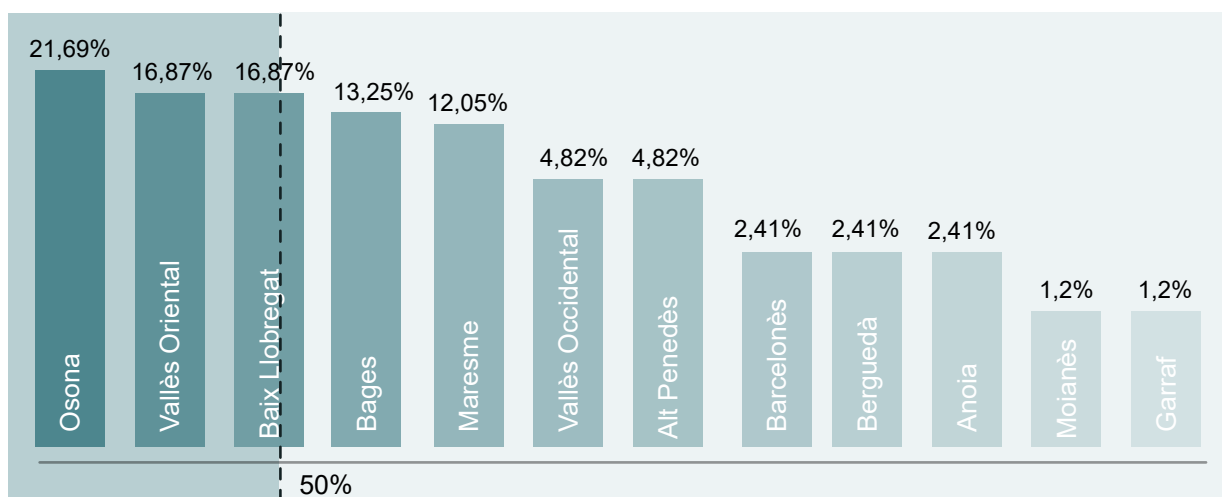

Gràfic 3. Distribució territorial de les sol·licituds de suport tècnic en nombres absoluts durant els anys 2021, 2022, 2023 i 2024..

L'anàlisi ens permet veure que, durant el període 2021-2024, de les 85 sol·licituds rebudes, s'han estimat un total de **55 projectes municipals**, el que suposa un **17,68 % del territori de la demarcació de Barcelona**.

Pel que fa a la distribució comarcal de les sol·licituds, les comarques més demandants del recurs d'assessorament tècnic durant aquest període han estat Osona, Vallès Oriental, Baix Llobregat, Bages i Maresme que, en conjunt, aglutinen 78,82 % del total de demandes.

Gràfic 4. Distribució comarcal de les sol·licituds de suport tècnic durant el mandat.

2. Tipologia de projectes

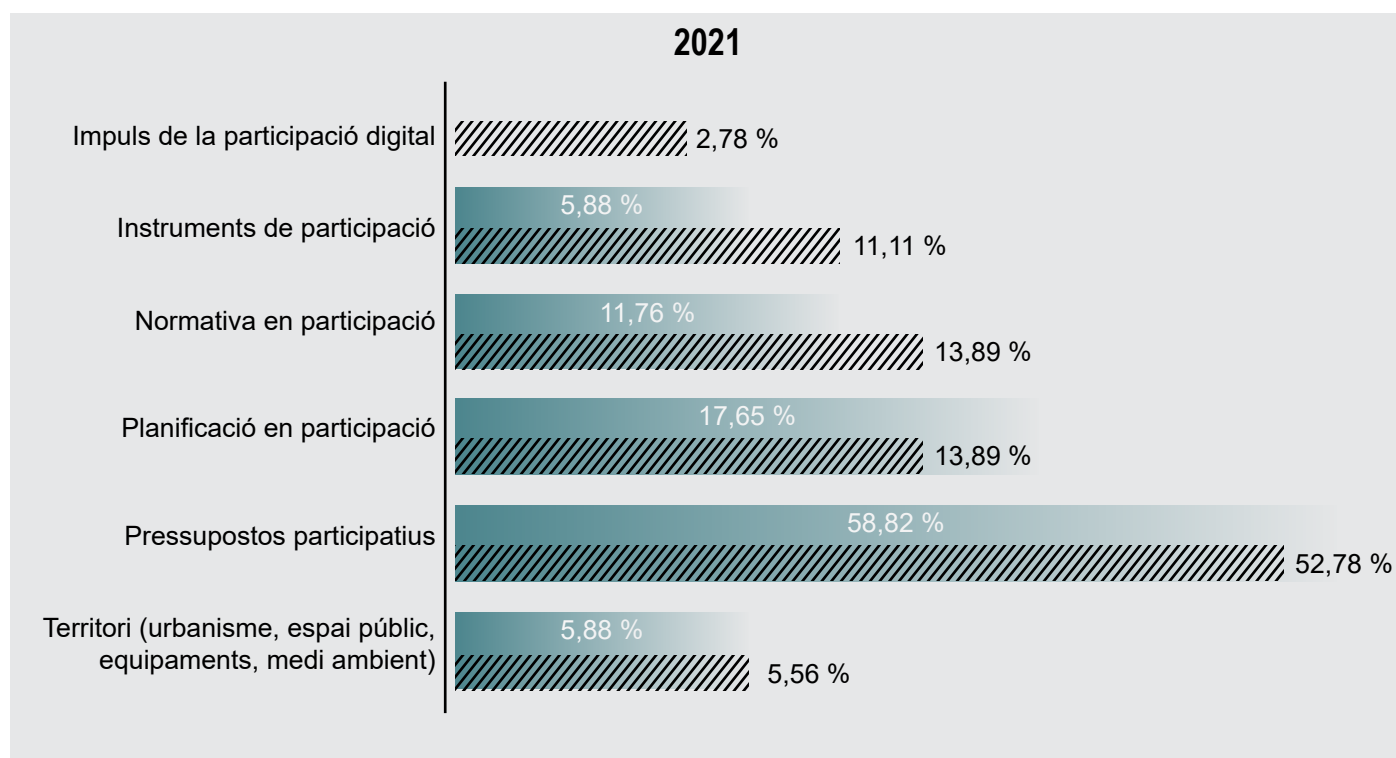
A continuació parlarem sobre els aspectes més rellevants relacionats amb la tipologia de projectes de participació ciutadana per als quals es sol·licita un assessorament tècnic.

Per tal de fer l'anàlisi, s'han triat les mateixes categories que s'han utilitzat en l'anàlisi dels recursos de finançament, ja que són prou àmplies com per incloure el ventall de sol·licituds.

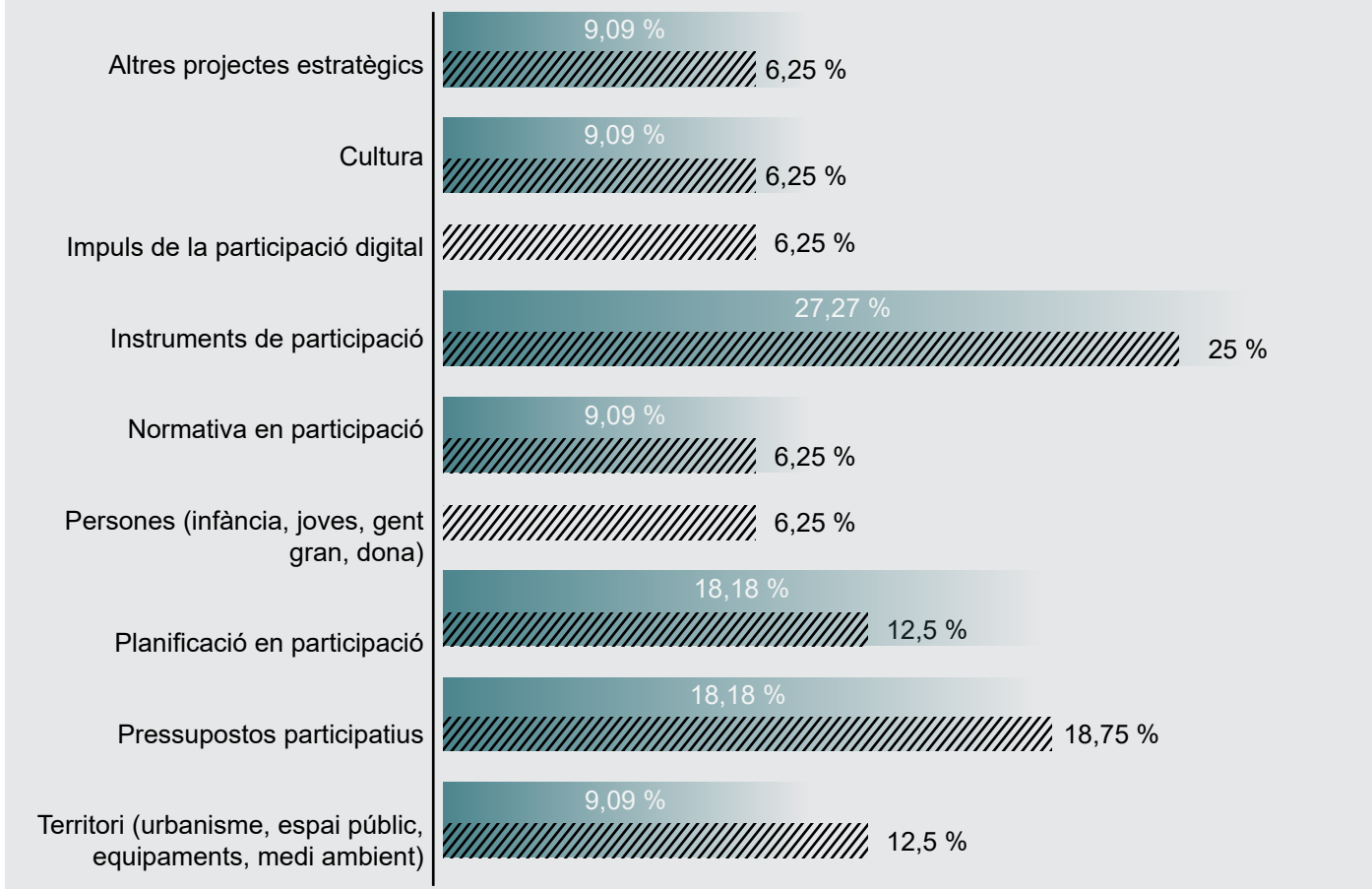
Com es pot observar en els diferents gràfics, durant aquest període, els pressupostos participatius segueixen sent el principal projecte sol·licitat, al igual que passa en el cas dels ajuts econòmics, seguits del projectes relacionats amb l'impuls, revisió i gestió de les arquitectures de participació ciutadana (consells, comissions i altres tipus d'espais) i els projectes que tenen com a finalitat la planificació de la participació. De prop segueixen els processos participatius relacionats amb aspectes urbanístics, equipaments i espai públic, i els relacionats amb l'elaboració de normativa. Com es comenta en l'apartat anterior, a partir de 2022, comencem a trobar demandes d'assessorament per a impulsar projectes de participació ciutadana relacionats amb les Agendes Urbanes Locals i les Agendes 2030, clarament en el cas dels municipis més grans. El 2024, els pressupostos participatius tornen a ser l'estrella de les sol·licituds ja que són pràcticament la meitat de les mateixes.

Òbviament, els projectes que finalment s'han estimat i s'han dut a terme segueixen la mateixa línia.

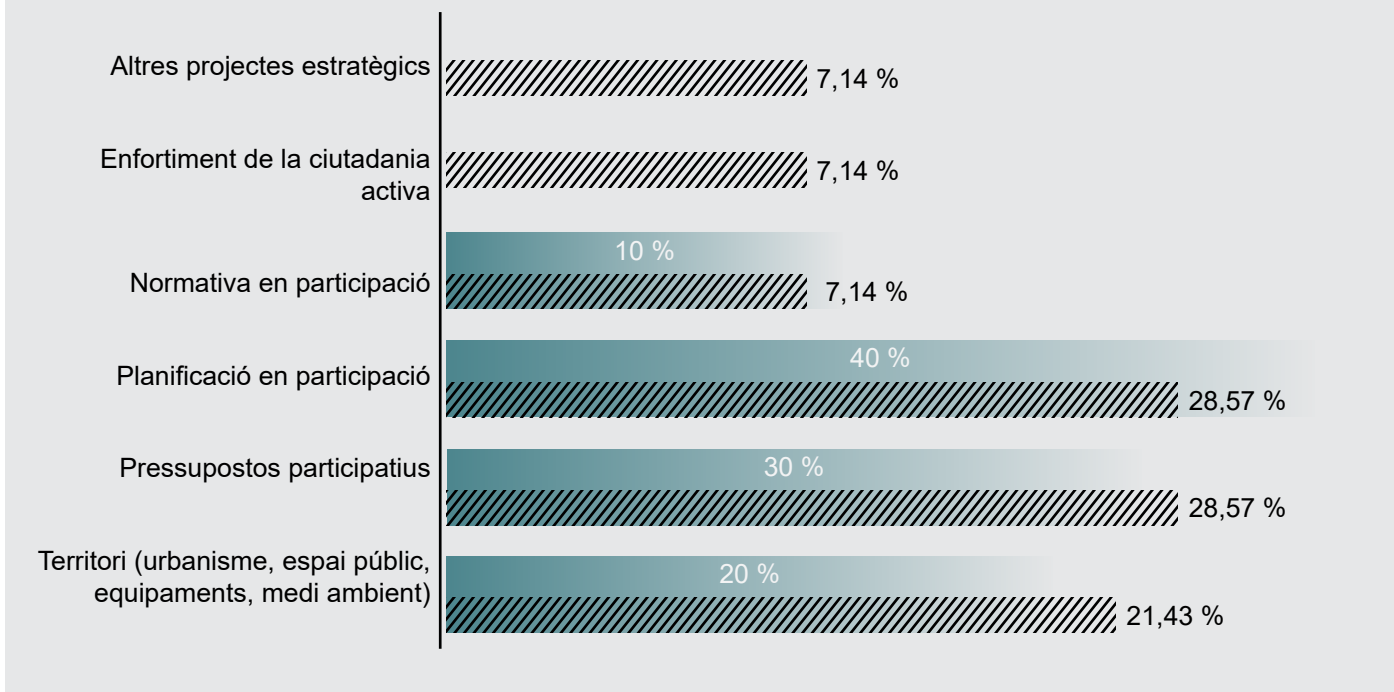
▨ sol·licituds rebudes ■ sol·licituds estimades

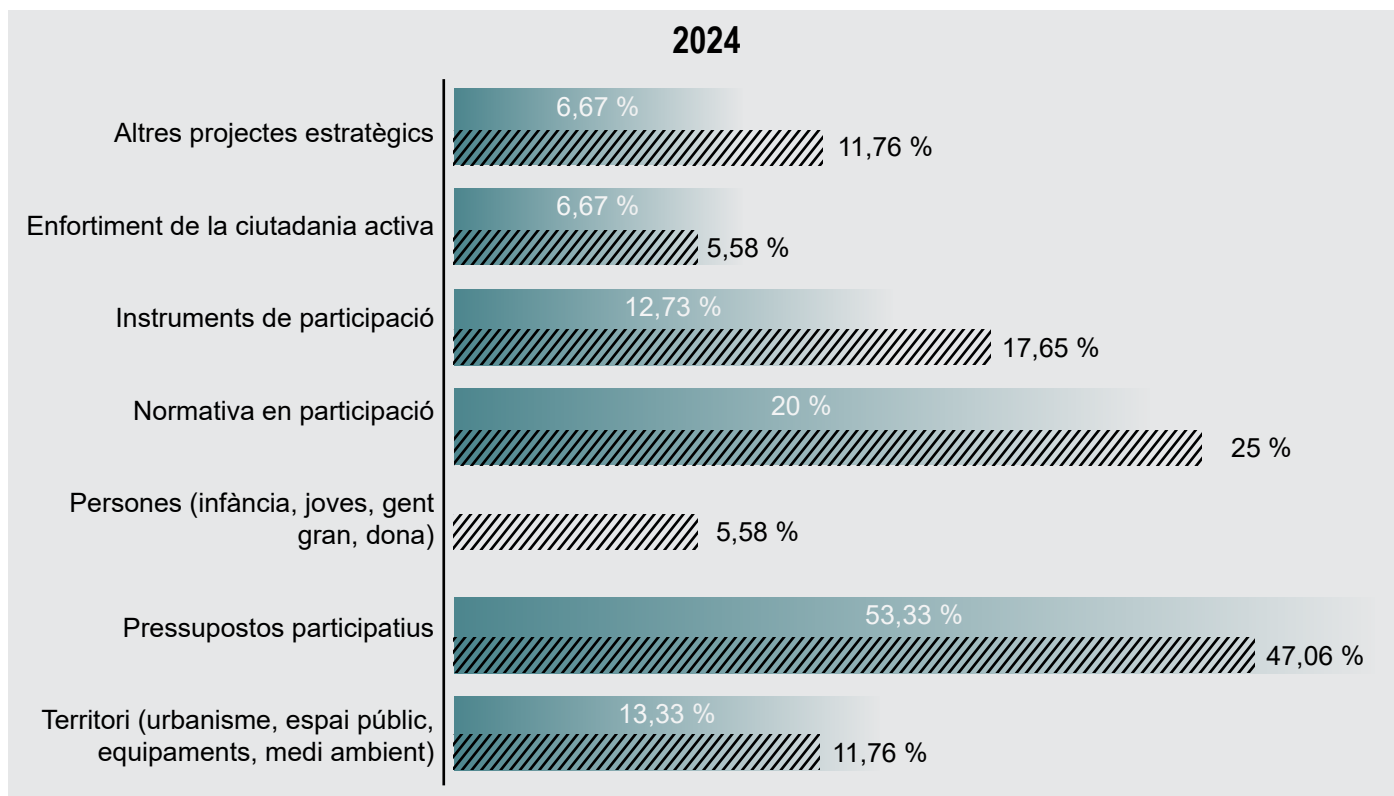

2022

2023

Gràfic 5. Percentatge de sol·licituds rebudes i estimades de cadascuna de les tipologies de projecte entre els anys 2021 i 2024.

A continuació exposarem, en termes generals, la tipologia de projectes que s'han sol·licitat durant aquests 4 anys, enfocant-nos, en un intent d'apropar-nos als diferents territoris, a les cinc comarques amb més sol·licituds.

Osona és una comarca on el gruix de municipis són menors de 10.000 habitants i la gran majoria, deixant de banda Vic, Manlleu o Torelló, per posar alguns exemples dels municipis més grans, no disposen de personal tècnic especialitzat en l'àmbit de la participació ciutadana.

En el cas d'Osona volem destacar el projecte de 2021 *Com volem el Collsacabra del futur?*, impulsat de manera trilateral pels ajuntaments de L'Esquirol, Rupit i Pruit i Taverdet i que tenia com a objectiu dissenyar una gestió del territori pròpia i compartida. Durant el 2022, es va fer, també, l'acompanyament a l'ajuntament de Roda de Ter, amb l'objectiu de disposar d'una diagnosi dels serveis municipals i els espais relacionats amb la participació ciutadana, així com d'unes línies de treball futures per tal de concretar el model de relació entre l'Ajuntament i la ciutadania del municipi. El de Roda de Ter fou un dels primers municipis que va gaudir de la contractació d'una consultora externa per executar el projecte, gràcies a l'impuls del primer Acord Marc de Participació Ciutadana. Per la resta de sol·licituds, Osona s'ha centrat sobre tot en projectes relacionats amb normativa i pressupostos participatius.

El **Baix Llobregat** i el **Vallès Oriental**, són comarques tradicionalment molt participatives, on els ens locals que acostumen a sol·licitar el nostre assessorament ja comencen a comptar amb personal especialitzat que el que busca és un seguiment institucional en el marc de certs projectes, més enllà dels coneixements i les metodologies, que, en general, ja dominen. En el cas d'aquestes comarques i pels aspectes abans esmentats, ens trobem, amb projectes una mica més complexes, com processos de planificació de la participació ciutadana, avaluacions de l'estat de la participació, pressupostos participatius (presents gairebé a totes les comarques). El 2022, comencen tímidament, els primers processos participatius destinats a l'elaboració de plans estratègics com l'Agenda Urbana Local o l'Agenda 2030. Però el 2023 no en tenim cap demanda i el 2024 aquesta opció no es troba ja dins el Catàleg de Participació ciutadana.

En aquest període i en aquestes comarques podem destacar projectes com el d'Esplugues de Llobregat, *Disseny d'un espai de joc per a totes les edats*, de l'any 2021 que, com a element innovador inclou el treball participat intergeneracional; el cas del Prat de Llobregat, que, com Roda de Ter, però a un altre nivell, va voler avaluar l'estat del seu model participatiu, amb la innovació de crear un sistema d'indicadors d'avaluació, que pot ser adaptat i replicat en d'altres ens locals. Finalment, La Garriga, amb el projecte *Fem barri*, que ha tingut com a objectiu, recuperar les trobades veïnals, però incorporant canvis en la seva metodologia.

Del 2021 al 2024, al **Bages**, ens trobem amb una situació similar a la d'Osona, on més enllà de Manresa, Cardona, Sant Joan de Vilatorrada o Sant Fruitós de Bages, com a mostrar de municipis més grans, la resta són municipis petits que tampoc compten amb equips tècnics amplis o amb especialistes en el nostre àmbit. En aquests casos, l'assessorament que se sol sol·licitar està relacionat amb pressupostos participatius i normativa de participació ciutadana, tot i que cal destacar el projecte impulsat entre la Mancomunitat Intermunicipal del Cardener i l'Ajuntament de Sant Joan de Vilatorrada, per debatre amb la ciutadania sobre el model de recollida selectiva de residus, que es va dur a terme al 2022, amb l'acompanyament d'una consultora i gestionat a través de l'Acord Marc de Participació Ciutadana.

Finalment, si ens fixem en la comarca del **Maresme**, la varietat de tipus de projectes es amplia: des de pressupostos participatius a normativa, definició d'usos d'equipaments, etc. Aquí podem destacar Pineda de Mar, també un projecte executat gràcies a l'Acord Marc de Participació ciutadana, que va tenir com a objectiu elaborar un pla de participació a partir d'una diagnosi prèvia. El projecte es va dur a terme entre 2022 i 2023.

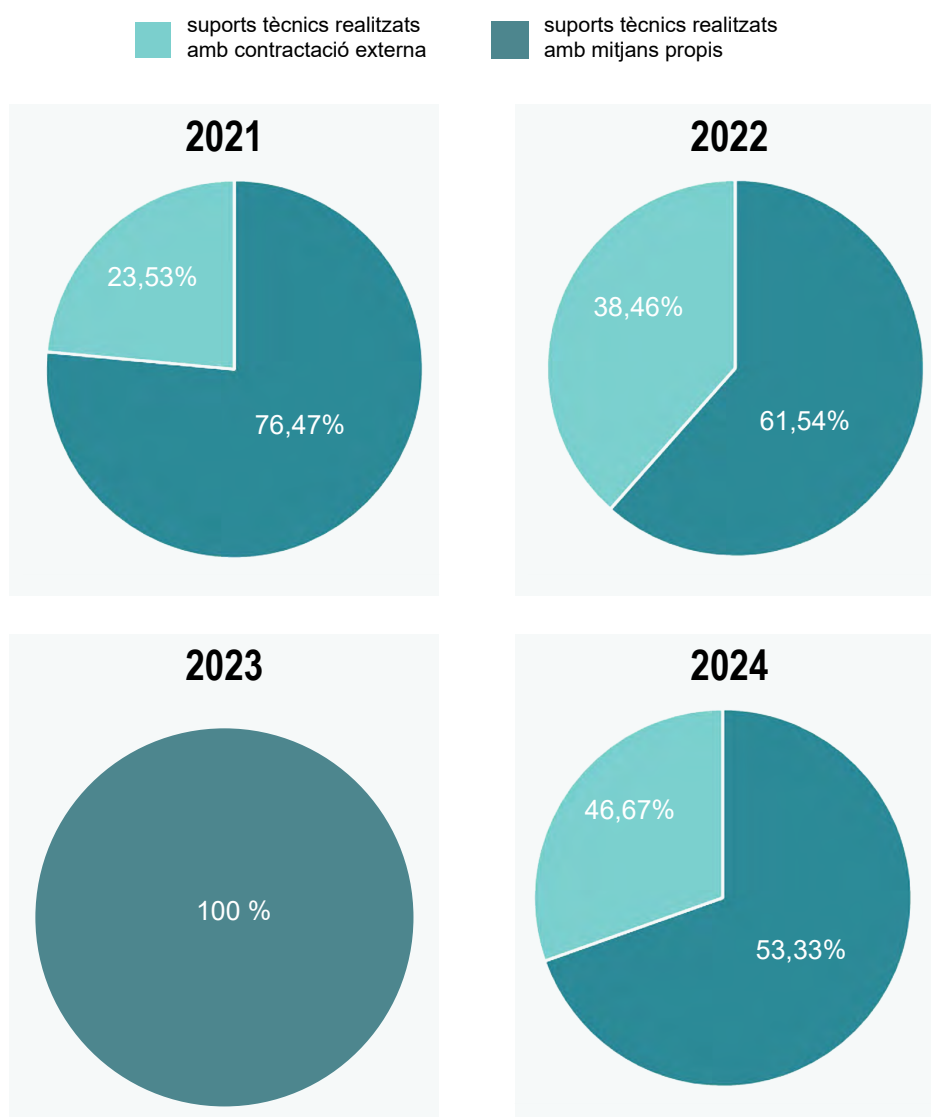
3. Prestació del recurs i despesa realitzada

En aquest apartat del document ens centrarem en les dues modalitats de prestació del recurs que oferim des de l'Oficina Tècnica de Participació per als Governos Locals i la despesa que va associada, sobre tot pel que fa a la prestació amb contractació d'un equip consultor extern.

Prestació amb mitjans propis

Quan l'assessorament es duu a terme en la modalitat de mitjans propis, és el propi personal tècnic de l'Oficina el que atén la sol·licitud de manera directa i en porta a terme les actuacions derivades. Aquest tipus de prestació s'ofereix per exemple en casos de projectes en el que l'ens local vol treballar de portes endins o en els que no hi ha necessitat de posar en marxa actuacions amb la ciutadania (per exemple, projectes d'elaboració i/o actualització del reglament de participació ciutadana, d'orientació per elaborar un pla de participació ciutadana o el seu pla de comunicació, estudi i proposta de reorganització del sistema d'òrgans estables de participació, entre d'altres).

Pel que fa a aquesta modalitat de prestació existeix una variació que ens ha permès atendre a varis municipis de manera conjunta: l'assessorament agrupat. Així, l'any 2021 es va dur a terme un assessorament d'aquest tipus relacionat amb projectes de pressupostos participatius. Aquest assessorament agrupat es dinamitza a través de personal propi de l'Oficina. Van participar 7 ens locals, tots ells municipis petits amb desconeixement d'aquesta tipologia de procés i manca de personal tècnic per impulsar-lo. La resta d'anys no s'ha generat la necessitat de crear aquest tipus d'espai.

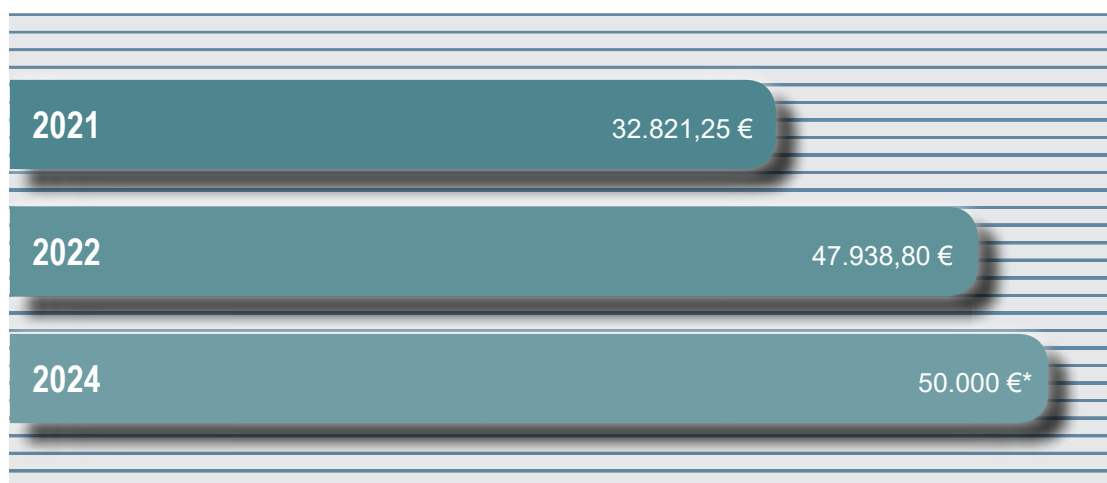
Gràfic 6. Percentatge de suports tècnics realitzats amb mitjans propis o contractació externa en els anys 2021, 2022, 2023 i 2024.

Prestació amb contractació externa

Per una altra banda, existeix la possibilitat de contractar una consultora externa per executar les actuacions d'un determinat projecte, quedant la coordinació i seguiment del mateix en mans del personal tècnic de la nostra Oficina. Aquesta modalitat es preveu en algunes situacions, com per exemple, quan la càrrega de treball de l'equip tècnic no permet donar cobertura a alguns projectes sol·licitats, quan el projecte requereix d'uns coneixements i metodologies molt especialitzats (és el cas per exemple, de projectes relacionats amb els àmbits de l'urbanisme, els equipaments o el medi ambient, etc.) i quan hi ha certa quantitat d'actuacions amb la ciutadania, entre d'altres situacions.

L'any 2022 va entrar en vigor l'Acord Marc per a la prestació de serveis d'assessorament i suport als ens locals de la província de Barcelona en matèria de participació ciutadana. Dins d'aquest Acord marc, hi ha actualment cinc consultores amb les quals s'ha treballat durant el 2022. L'Acord Marc, que ha estat prorrogat per dos anys més, fins a agost de 2026, té un pressupost de 101.244,33 € per als dos anys, dividint-se en 50.622,17 € per cada anualitat.

En els següents gràfics es poden visualitzar el nombre de projectes realitzats segons la modalitat de prestació

*previsió de despesa

Gràfic 7. Despesa en contractació externa del recurs de Catàleg Assessorament tècnic en participació ciutadana en els anys 2021, 2022 i 2024. L'any 2023 no es va realitzar despesa en contractació externa.

Valoració del recurs per part dels ens locals

Amb la finalitat de valorar el grau de satisfacció dels ens locals amb els diferents recursos oferts als successius Catàlegs de la Xarxa de governs Locals, la Diputació de Barcelona envia un breu qüestionari de satisfacció al contacte tècnic de l'ens local un cop el recurs finalitza.

En el cas del recurs objecte d'aquest informe durant el període 2021-2022 (en aquest cas, no podem valorar ni 2023 per que els projectes encara no han finalitzat, ni 2024, donat que els projectes tot just s'inicien), s'ha assolit el compliment del compromís de garantir que un mínim del 80 % de les valoracions realitzades pels ens locals sobre la qualitat del servei o producte prestat fossin iguals o superiors a 8 sobre 10 punts, però mai menys de 6.

Així, les valoracions realitzades pels ens locals sobre la qualitat del servei o producte prestat són de 8,8 en el cas de 2021 i 9,2, en el cas de 2022. Per tant, podem dir que es tracta d'un recurs molt ben valorat pels ens locals destinataris.

Conclusions

El recurs *Assessorament tècnic a projectes de participació ciutadana* té com a finalitat específica oferir acompanyament tècnic als equips municipals de participació ciutadana o a d'altres que, sent d'un altre àmbit de l'acció de govern, impulsen actuacions participatives al seu territori. Es tracta un dels recursos essencials de la nostra Oficina, en conjunt amb els dos recursos de finançament.

Les funcions de l'equip tècnic de participació ciutadana de la Diputació de Barcelona pel que fa aquest recurs són, bàsicament, dirigir, coordinar i fer el seguiment del cicle del projecte, orientar i assessorar en termes de coneixement, eines i recursos en relació al projecte que s'està desenvolupant. També ho són generar i facilitar un espai de treball col·laboratiu entre els diferents actors.

Val la pena destacar que es tracta d'un recurs molt ben valorat, en termes generals, pels ens locals que han estat destinataris del mateix i entre els aspectes que millor es valoren es troba justament l'atenció rebuda i la tasca realitzada per part de l'equip de tècnics i tècniques de l'Oficina Tècnica de Participació per als Governos Locals.

Durant el període 2021-2024 hem rebut fins a 85 sol·licituds d'acompanyament de les quals se n'han atès 55, per tant, hem pogut donar cobertura tècnica a un 64,7 % dels ens locals demandants i un 17,68 % del territori de la demarcació de Barcelona. Tenint en compte el pressupost associat al recurs, el qual afortunadament s'ha vist incrementat a partir de l'any 2022 i, de manera significativa, a partir del 2023 amb l'entrada en vigor de l'Acord Marc de Participació Ciutadana i el reduït equip de tècnics i tècniques de l'Oficina, valorem les dades com a molt positives.

Les comarques que han realitzat més sol·licituds són Osona, el Baix Llobregat, el Vallès Oriental, el Bages i el Maresme.

Els pressupostos participatius segueixen sent el principal projecte sol·licitat, seguits d'aquells relacionats amb les arquitectures de participació ciutadana (consells, comissions i altres tipus d'espais), així com la seva avaluació. A continuació trobem els projectes que tenen com a finalitat l'elaboració de normativa, la planificació de la participació ciutadana i els processos participatius relacionats amb aspectes urbanístics, equipaments i espai públic.

En el mandat que tot just ha iniciat, l'Oficina Tècnica de Participació per als Governos Locals té com a objectiu seguir impulsant actuacions participatives de tot tipus, sense perdre de vista les demandes i necessitats dels ens locals i estudiant activament el territori per tal de fomentar projectes relacionats amb l'avaluació de la participació ciutadana, la inclusió de nous públics, la hibridació digital-presencial d'experiències participatives i, en termes generals, fer seguiment d'aquells projectes innovadors i singulars que puguin sorgir. En resum, seguir promovent el desenvolupament d'experiències de participació ciutadana a l'àmbit local amb els màxims nivells d'inclusió i qualitat democràtica.